

HZN

e glasilo

Broj 8/2022

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

An underwater photograph showing a coral reef with various colorful fish and two divers. One diver is in the foreground on the left, and another is further back. A sea turtle is visible on the reef in the lower part of the image.

Usluge rekreativnog ronjenja

≡ HRN EN ISO 21416:2019

≡ HRN EN ISO 21417:2019

≡ HRN EN ISO 24803:2017

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 14. 2022.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač: Hrvatski zavod za norme
MB: 1957406
OIB: 76844168802
Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni urednik: Igor Božičević, ravnatelj HZN-a

Pomoćnik glavnog urednika: Sandra Knežević

Tehnički urednik: Sandra Knežević

Uredništvo: Ana Marija Boljanović, Ivo Andreis, Marina Babić, Melanija Grubić Sutara, Tatjana Majić

Lektura: Ivana Canosa

Grafička priprema: Sandra Knežević

Izlazi: mjesečno

Datum objave: 2022-08-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Sadržaj 8/2022

Proslov	4
Novosti iz HZN-a	
• Podaci o korištenju repozitorija hrvatskih norma, HRN4You u prvoj polovici 2022. godine	5
• Prodaja norma u prvoj polovici 2022. godine	6
Novosti iz HZN/TO	
• Članovi Hrvatskog zavoda za norme	7
• Odluke Upravnog vijeća vezane za članstvo u HZN-u	8
HZN u medijima	
• Nova europska strategija za normizaciju	10
• HZN u podcastu "Govornik by Melita Pavlek" na portalu Poslovni dnevnik	13
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
ISO	
• Ispod mora	14
IEC	
• Izvedbeni i sigurnosni zahtjevi za sklopnu aparaturu izoliranu plinom	16
CEN i CENELEC	
• Otkrijte normu EN 17748-1, koja sadrži temeljni korpus znanja za profesiju IKT	17
ETSI	
• ETSI pojednostavnjuje život krajnjih korisnika IKT-a pomoću vodiča dostupnog na 19 jezika	18
Obavijesti	
• CEN-CENELEC-ova unutrašnja pravila, 3. dio: Načela i pravila za ustroj i sastavljanje dokumenata CEN-a i CENELEC-a, 2022.	19
• The Blue Guide on the implementation of the product rules 2022 is published	19

Naslovnica: *Preuzeto s <https://www.iso.org>*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A42)

ISSN 1847-4217

Poštovani čitatelji!

Pred vama je osmi broj službenoga glasila Hrvatskog zavoda za norme u 2022. godini.

U našoj rubrici Novosti iz HZN-a donosimo prilog s pregledom podataka o korisnicima i uporabi repozitorija hrvatskih norma, HRN4You, u prvoj polovici 2022. godine, kao i prilog o prodaji norma u prvoj polovici 2022. godine s tabličnim prikazom najprodavanijih hrvatskih norma.

U rubrici Novosti iz HZN/TO-a nalazi se tablica s brojčanim prikazom članstva u Hrvatskom zavodu za norme te Odluke Upravnog vijeća koje se odnose na članstvo u HZN-u donesene na 10. sjednici Upravnog vijeća HZN-a održanoj 4. kolovoza 2022. godine.

U rubrici *HZN u medijima* prenosimo u cijelosti članak *Nova europska strategija za normizaciju: Ove će godine norme biti jedno od glavnih pitanja hrvatskoga gospodarstva*, objavljen u tiskanom i digitalnom izdanju poslovnog tjednika *Lider*. Donosimo i informaciju o objavi dvaju videa na portalu *Poslovni dnevnik*, u okviru serijala „*Govornik by Melita Pavlek*, u kojima su o važnosti norma za poduzetnike te članstvu poduzetnika u tehničkim odborima HZN-a govorili dr. sc. Ana Marija Boljanović, voditeljica Odsjeka za poslove normoteke Hrvatskoga zavoda za norme i ravnatelj Hrvatskog zavoda za norme Igor Božičević.

Rubrika *Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija* sadrži zanimljive obavijesti iz rada ISO-a, IEC-a, CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja.

Donosimo prijevod priloga koji je objavio ISO o dvjema normama za održivo ronjenje, ISO 21416 i ISO 21417. Ovim normama promiču se tehnike ronjenja kojima se čuvaju morski ekosustavi i jača opredijeljenost ronilaca za ekološko ponašanje.

Tu je i prilog o novom izdanju IEC-ove norme IEC 62271-203, kojom se utvrđuju izvedbeni i sigurnosni zahtjevi za sklopnu aparaturu izoliranu plinom, koja se upotrebljava u visokonaponskim sustavima.

Nakon dvije godine intenzivnog istraživanja i razvoja, CEN je objavio novu normu EN 17748-1, *Foundational Body of Knowledge for the ICT Profession (ICT BoK) – Part 1: Body of Knowledge*, koja daje temeljni korpus znanja za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju (IKT).

Iz ETSI-ja donosimo prilog o novoj verziji ETSI-jevih uputa EG 203 499 koje su dostupne na 19 jezika te pojednostavnjuju pristup krajnjih korisnika uređajima, uslugama i aplikacijama IKT-a.

U rubrici *Obavijesti* donosimo informaciju o novom izdanju *Plavog vodiča (Blue Guide)* o provedbi pravila EU-a o proizvodima 2022. te novoj verziji CEN-CENELEC-ovih unutrašnjih pravila, 3. dio, iz 2022. godine.

Ugodno čitanje!

Podaci o korištenju repozitorija hrvatskih norma, HRN4You u prvoj polovici 2022. godine

Repozitorij hrvatskih norma – HRN4You digitalna je zbirka hrvatskih norma i drugih normativnih dokumenata nastalih kao rezultat normizacijskog procesa. Repozitorij je mrežna aplikacija dostupna putem mrežne stranice <https://repozitorij.hzn.hr> koja trenutačno sadržava više od 53 500 (vrijedećih i povučениh) hrvatskih norma i drugih normativnih dokumenata koji su trajno dostupni na internetu. Na dokumentima koji su dostupni putem Repozitorija poduzete su mjere zaštite autorskog prava na norme te su dostupni isključivo za čitanje. Nova verzija repozitorija koja je puštena u produkciju krajem siječnja 2021. godine donijela je nove funkcionalnosti koje se odnose na pretraživanje objavljenih hrvatskih normativnih dokumenata prema različitim kriterijima (prema godini objave, tehničkom odboru ili ustanovi izvornika) te način pregleda norme za registrirane korisnike. Registrirani korisnici imaju mogućnost preuzimanja norme na tri različita uređaja (npr. stolno računalo, prijenosno računalo, pametni telefon i sl.) uz neograničen broj pregledavanja norme na tim uređajima za vrijeme trajanja pretplate. Nakon isteka pretplate pohranjene datoteke postaju nedostupne za pregledavanje.

Repozitorij je trenutačno namijenjen članovima strukovnih komora, organizacijama s većim brojem zaposlenih, strukovnim udrugama i društvima s većim brojem članova, tijelima državne uprave i sličnim organizacijama čiji članovi ili zaposlenici upotrebljavaju norme u svakodnevnom radu, obavljaju upravne radnje, nadzorno-tehničke poslove uz primjenu norma i sl.

Repozitorij hrvatskih norma – HRN4You korisnici su dobro prihvatili. Repozitorij hrvatskih norma pridonosi usavršavanju stručnjaka, povećanju kvalitete rada te poticanju svijesti o važnosti i ulozi normizacije na svim razinama. U adresar nove verzije repozitorija hrvatskih norma trenutačno je upisano više od 9050 korisnika.

Uvjeti pretplate na repozitorij definiraju se prema obvezama članstva HZN-a u europskim i međunarodnim organizacijama za normizaciju u sporazumu/ugovoru s HZN-om, a za izračun cijene pretplate u obzir se uzima trenutačna vrijednost zbirke hrvatskih norma, ukupan broj hrvatskih norma u zbirci, broj korisnika koji pristupaju repozitoriju i vremensko trajanje uporabe repozitorija. Detaljnije informacije o repozitoriju hrvatskih norma mogu se zatražiti putem e-pošte: repozitorij@hzn.hr

U razdoblju od 1. siječnja 2022. do 30. lipnja 2022. godine repozitoriju hrvatskih norma, HRN4You pristupio je **2 061** korisnik koji je izvršio **29 610** preuzimanja, odnosno **35 580** pregleda. Ukupno su pregledana **6 054** hrvatska normativna dokumenta (vidi tablicu 1).

U odnosu na isto razdoblje u 2021. godini radi se o povećanju broja pregleda za 26,6 %.

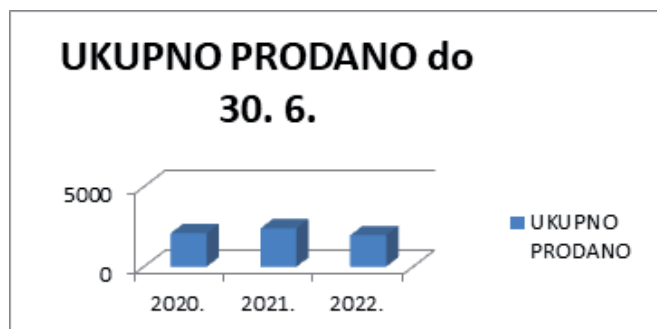
Tablica 1 – Korisnici i uporaba Repozitorija hrvatskih norma, HRN4You (siječanj – lipanj 2022. godine)

Korisnici repozitorija HRN4You	Broj korisnika koji je pregledavao norme	Broj preuzimanja	Broj pregleda	Broj pregledanih norma
Hrvatska komora inženjera elektrotehnike (HKIE)	469	6816	8184	1941
Hrvatska komora inženjera građevinarstva (HKIG)	1016	15058	19607	2824
Hrvatska komora arhitekata (HKA)	191	1489	1545	715
Hrvatska komora inženjera strojarstva (HKIS)	268	3513	4454	1665
Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine (MPGI)	9	174	114	101
Državni inspektorat (DIRH)	31	352	306	204
Ostali	77	2208	1370	1238

Priradio: Igor Božičević

Prodaja norma u prvoj polovici 2022. godine

Hrvatski zavod za norme u prvoj polovici 2022. godine prodao je ukupno 1963 norme, što je nešto manje u odnosu na isto razdoblje 2021. godine.

Prodaja norma ne pokazuje tendenciju rušenja rekorda poput najavljenih i realiziranih u sektoru turizma, ali poučeni smo iskustvom da se potražnja za normama povećava kada turizam uđe u sporiju fazu. Na godišnjem se odmoru najlakše rađaju nove ideje.

I zašto se mučiti? Norme omogućavaju brži ulazak u svijet organizacije poslovanja, kvalitete proizvoda i poslovnih procesa, očuvanja okoliša, stakleničkih plinova itd.

U tablici 1 navedene su oznake i naslovi najbolje prodvanih norma u prvoj polovici 2022. godine.

Tablica 1 - Najprodavanije hrvatske norme u prvoj polovici 2022. godine	
HRN EN ISO 9001:2015	Sustavi upravljanja kvalitetom – Zahtjevi (ISO 9001:2015; EN ISO 9001:2015)
HRN EN ISO 4833-1:2013/A1:2022	Mikrobiologija u lancu hrane – Horizontalna metoda za određivanje broja mikroorganizama – 1. dio: Određivanje broja kolonija pri 30 °C tehnikom zalijevanja podloge – Amandman 1: Pojašnjenje područja primjene (ISO 4833-1:2013/Amd 1:2022; EN ISO 4833-1:2013/A1:2022)
HRN EN ISO 4833-2:2013/A1:2022	Mikrobiologija u lancu hrane – Horizontalna metoda za određivanje broja mikroorganizama – 2. dio: Određivanje broja kolonija pri 30 °C tehnikom nasađivanja na površinu podloge – Amandman 1: Pojašnjenje područja primjene (ISO 4833-2:2013/Amd 1:2022; EN ISO 4833-2:2013/A1:2022)
HRN EN ISO 14001:2015	Sustavi upravljanja okolišem – Zahtjevi s uputama za uporabu (ISO 14001:2015; EN ISO 14001:2015)
HRN EN ISO 19011:2018	Smjernice za provođenje audita sustava upravljanja (ISO 19011:2018; EN ISO 19011:2018)
HRN EN ISO 6888-1:2021	Mikrobiologija u lancu hrane – Horizontalna metoda određivanja broja koagulaza-pozitivnih stafilokoka (<i>Staphylococcus aureus</i> i ostale vrste) – 1. dio: Postupak primjene Baird-Parker agara (ISO 6888-1:2021; EN ISO 6888-1:2021)
HRN EN ISO/IEC 27001:2017	Informacijska tehnologija – Sigurnosne tehnike – Sustavi upravljanja informacijskom sigurnošću – Zahtjevi (ISO/IEC 27001:2013 uključujući Ispravak 1:2014 i Ispravak 2:2015; EN ISO/IEC 27001:2017)

Privedila: Dragica Rapo Hercigonja

Uzmemo li u obzir najbolje prodavane norme u prvoj polovici 2022. godine, naglasak je na kvaliteti hrane i informacijskoj sigurnosti. Ove norme pripadaju u područje rada sljedećih odbora: HZN/TO 568, *Analiza hrane – horizontalne metode, mikrobiologija, posuđe i pribor u kontaktu s hranom*, HZN/TO 582, *Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja*, HZN/TO 574, *Sustavi upravljanja kvalitetom, rizicima, vrijednostima i inovacijama* i HZN/TO 207, *Upravljanje okolišem*.

Stoga računamo da će stari i novi kupci među 36 701 važećom hrvatskom normom naći neko od potrebnih rješenja za realizaciju novih poslovnih uspjeha.

Najlakše je dostaviti popunjeni [Obrazac za ponude](#) na e-adresu prodaja@hzh.hr ili poslati upit na normoteka@hzn.hr.

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih članova i članova promatrača HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja kolovoza 2022. godine.

Tablica – Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2022-06-10	2022-08-04
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	6	6
Fizičke osobe	0	0
Ukupno članova promatrača	6	6
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	149	148
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	18	18
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	7	7
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	8	8
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	20	20
Fizičke osobe – pojedinci	20	20
Obrt – fizičke osobe	3	2
Tijela državne uprave	25	25
Ukupno redovitih članova	252	250
Ukupno članova HZN-a	264	256

Odluke Upravnog vijeća vezane za članstvo u HZN-u

NOVI ČLANOVI

Prihvaćaju se prijave za članstvo u Hrvatskom zavodu za norme pristigle u vremenskom razdoblju od 6. lipnja 2022. do 3. kolovoza 2022. godine.

	Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
1.	MAGIS LUX d.o.o.	Redovito	Split
2.	APICURAd.o.o	Redovito	Zagreb

PRESTANAK ČLANSTVA

Donosi se Odluka o prestanku članstva u Hrvatskom zavodu za norme na vlastiti zahtjev člana pristigle u vremenskom razdoblju od 6. lipnja 2022. do 3. kolovoza 2022. godine.

	Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
1.	ZAGREB SIGNAL d.o.o.	Redovito	Zagreb

Donosi se Odluka o prestanku članstva u Hrvatskom zavodu za norme zbog prestanka postojanja pravne osobe.

	Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
1.	FENIX obrt za promidžbu i marketing	Redovito	Zagreb

Donosi se Odluka o prestanku članstva u Hrvatskom zavodu za norme zbog neizvršavanja obveza člana - neplaćanja članarine nakon dvije i/ili više opomena, odnosno neplaćanja članarine za 2022. godinu.

	Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
1.	DIMNJAK d.o.o.	Redovito	Zagreb
2.	EKONEX d.o.o. za gospodarenje otpadom	Redovito	Našice

Članstvo u Hrvatskom zavodu za norme

Dosadašnja uključenost gospodarstva u hrvatsku normizaciju znatno je unaprijeđena učlanjivanjem gospodarskih subjekata u HZN i njihovim sudjelovanjem u upravljanju i radu HZN-a u svojstvu redovitog i promatračkog člana.

Neka prava redovitih članova HZN-a:

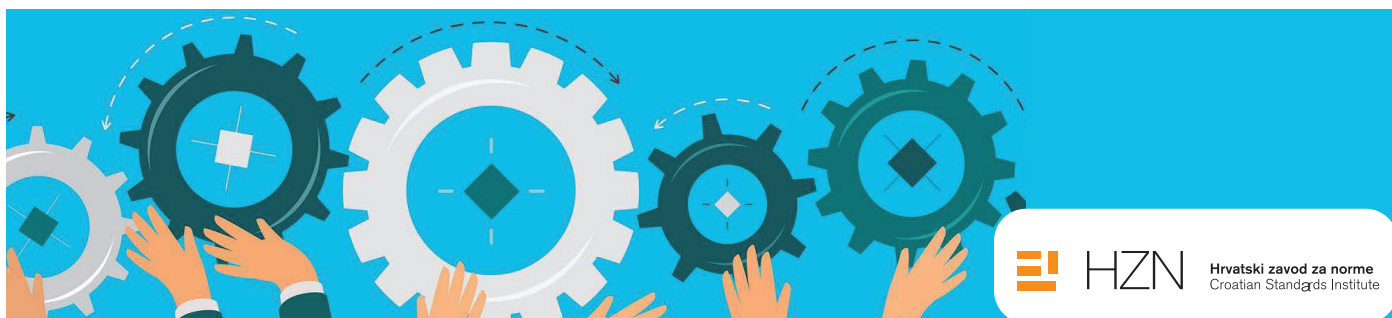
- redovita obaviještenost o radu HZN-a
- pravo na sudjelovanje u radu tehničkih odbora HZN-a
- mogućnost uključivanja u rad tehničkih tijela europskih i međunarodnih organizacija za normizaciju
- mogućnost sudjelovanja u programima tehničke pomoći u kojima sudjeluje HZN
- popust kod kupnje hrvatskih norma
- popust na cijene usluga HZN-a
- popust na cijene seminara i programa izobrazbe u organizaciji HZN-a
- korištenje podataka o članstvu u HZN-u za vlastite promotivne svrhe.

Kako pridonijeti pripremi hrvatskih norma?

Svi zainteresirani predstavnici mjerodavnih tijela državne uprave, proizvođača, ispitnih i potvrđenih institucija, razvojnih, obrazovnih i znanstvenih ustanova, gospodarskih i obrtničkih komora, stručnih udruženja, udruga potrošača okupljeni u tehničkim odborima u HZN-u konsenzusom odlučuju o tehničkim pitanjima i predlažu prihvaćanje norma u hrvatsku normizaciju.

Pozivaju se svi zainteresirani da se uključe u članstvo HZN-a, da daju doprinos razvoju hrvatske normizacije te da promiču dragovoljnu primjenu norma u Republici Hrvatskoj.

Više o članstvu u Hrvatskom zavodu za norme možete pronaći na [našoj mrežnoj stranici](#).

NOVA EUROPSKA STRATEGIJA ZA NORMIZACIJU

Ove će godine norme biti jedno od glavnih pitanja hrvatskoga gospodarstva

Nakon što je u veljači Europska komisija predstavila novu europsku strategiju za normizaciju, bilo je jasno da će tijekom ove godine norme i njihova primjena u gospodarstvu biti nezaobilazna tema u hrvatskome poslovnom prostoru. No može li Hrvatska primijeniti smjernice nove europske strategije za normizaciju? Ima li dovoljno stručnjaka i je li uopće svjesna važnosti tog područja?

Nakon objave osuvremenjene industrijske strategije EU u svibnju 2021., kojom se nastoji ojačati konkurentnost EU u svijetu, omogućiti otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo i usaditi demokratske vrijednosti u primjenu tehnologije, Europska komisija objavila je početkom veljače i novu strategiju za normizaciju prema kojoj će norme imati ključnu ulogu u provođenju ciljeva industrijske strategije EU i suočavanju s trenutačnim izazovima industrije u EU.

Nova strategija za normizaciju utvrdila je hitne normizacijske potrebe u području cjepiva i lijekova za COVID-19, recikliranja kritičnih sirovina, lanca vrijednosti čistog vodika, niskougljičnog cementa, certifikacije čipova i podatkovnih normi. Strategiju prati prijedlog izmjene Uredbe o europskoj normizaciji, izvještaj o njezinoj provedbi i godišnji program rada Europske unije za europsku normizaciju u kojoj će biti navedeni normizacijski prioriteti za 2022. godinu.

Zašto su norme važne

'Norme su alat na temelju kojega su naši uređaji i tehnologije ne samo sigurni nego i utjelovljuju demokratske vrijednosti EU, neovisno o tome je li riječ o zaštiti podataka koje obrađuju umjetne inteligencije ili zaštiti naših pametnih uređaja od hakera. Norme nam trebaju i za pripremu i izvedbu važnih investicijskih projekata, npr. ulaganja u vodik i baterije te za povećanje vrijednosti ulaganja u inovacije tako što će poduzeća u EU imati prednost na tržištu', izjavila je izvršna potpredsjednica za Europu Margrethe Vestager prigodom objave nove strategije za normizaciju. Komisija navodi da je cilj nove strategije u normizaciji pomoći EU da postigne svoje ciljeve za zeleno i digitalno gospodarstvo. Također želi postati snažniji igrač u globalnome gospodarstvu,

u skladu s novom industrijskom strategijom EU. U toj strategiji predložene su mjere u pet područja, a uključuju potrebne normizacijske aktivnosti u strateškim sektorima, poboljšanje upravljanja europskim normizacijskim sustavom, poticanje vodeće uloge europskih normi u globalnome kontekstu, poticanje inovacija i podršku za educiranje nove generacije normizacijskih stručnjaka.

Financiranje iz fondova EU?

Hrvatski zavod za norme (HZN) neovisna je i neprofitna javna ustanova osnovana kao nacionalno normirno tijelo Republike Hrvatske s ciljem postizanja ciljeva normizacije: povećanja razine sigurnosti proizvoda i procesa, čuvanje zdravlja i života ljudi te zaštita okoliša, promicanje kvalitete proizvoda, procesa i usluga, osiguranja svrsishodne uporabe rada, materijala i energije, poboljšanja proizvodne učinkovitosti, ograničenja raznolikosti, osiguranja spojivosti i zamjenjivosti te otklanjanja tehničkih zapreka u međunarodnoj trgovini. Na jedinstvenome tržištu europske norme podupiru europske prioritete, a istodobno osiguravaju i globalnu konkurentnost EU.

HZN je u posljednjih godinu dana u više navrata zaprimio upite poduzetnika o mogućim financijskim potporama za uvođenje normi. Zaključujem da među poduzetnicima, malim, srednjim i mikropoduzećima, veliko zanimanje za uvođenje ISO normi za sustave upravljanja kvalitetom i okolišem, koje su postale neophodne u javnim nabavama. U skladu s prethodnom praksom Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta objavilo je 2018. poziv na dostavu projektnih prijava 'Uvođenje sustava upravljanja poslovnim procesima i kvalitetom (ISO i slične norme)', koji se provodio u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. Bilo bi korisno i vrlo važno za daljnji razvoj hrvatskoga gospodarstva, smatraju poduzetnici, da Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU te Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja zajedno uvrste u novo programsko razdoblje (2021. – 2027.) financiranja iz fondova EU i program koji će osigurati poduzetnicima sredstva za uvođenje normi u poslovni proces.

Uloga stručnjaka u normizaciji

Prilikom razvoja normizacijskog projekta neki stručnjaci u tehničkim odborima daju na raspolaganje svoja znanja potrebna za normizacijski rad, bilo da su kasnije prikazana kao rezultati bilo da su ih samo podijelili tijekom rasprava, što drugim sudionicima omogućava uvid u njihova napredna znanja i iskustva (*know-how*), usvajanje novih znanja i konkurentsku prednost u odnosu na one koji ne sudjeluju u normizacijskome radu.

Neki stručnjaci vide mogućnost lakšeg pristupa novim tržištima putem smanjenja zapreka u međunarodnoj trgovini te osiguravanjem kompatibilnosti s komplementarnim proizvodima ili sustavima. Također, sudionicima rad u tehničkim odborima putem rasprava o tehničkim problemima omogućava rješavanje specifičnih problema koje tada mogu riješiti sinergijom stručnog znanja svih sudionika. Radom u tehničkim odborima sudionici mogu utjecati i na same propise, mogu predvidjeti, spriječiti ili prilagoditi sadržaj norma ili tehnički sadržaj propisa koji se izrađuje na temelju zahtjeva zakonodavca. Istraživanje o tome kako tvrtkama koristi sudjelovanje u izradi međunarodnih norma pokazalo je da se korist prije svega ostvaruje u financijskome smislu. Iako te uštede nisu impresivne, na jakim natjecateljskim tržištima mogu biti prevaga između dobiti i gubitka.

Utjecaj normi na rast i razvoj

Zbog sudjelovanja u normizaciji izrađeni su tehnološki napredniji proizvodi, od čega su koristi imali i potrošači jer su proizvodi u konačnici kvalitetniji i sigurniji.

Ostvaruju se i koristi od sudjelovanja u normizaciji radi umrežavanja, odnosno stvaranja poslovnih kontakata.

Pokazalo se da je najveća korist utjecaj tvrtke u izradi norme. Norme mogu povećati tržišni udio ili djelovati na njega te utjecati na smanjenje troškova. Ostvarena dobit može uvelike nadmašiti troškove sudjelovanja pa je zbog toga i za multinacionalne tvrtke i za male i srednje poduzetnike vrijedno uložiti napor i istražiti koje su norme najvažnije za njih te razviti strategiju o utjecaju na njihov razvoj.

Dostupnost odgovarajućih normi snažno utječe na gospodarski rast, norme imaju gotovo deset puta važniji učinak na gospodarstvo od onoga koji se ostvaruje koristeći inovacije. Norme pozitivno utječu na inovacije i unutarnju trgovinu, jačaju konkurentnost na međunarodnom tržištu te usmjeravaju tržište prema novim tehnologijama.

Dugačak je niz pozitivnih učinaka normi na poslovanje. Norme poboljšavaju kvalitetu proizvoda i usluga, pridonose povjerenju u poduzeće i njegove proizvode i usluge, omogućuju podjelu rada putem lanca vrijednosti, poboljšavaju ugled tvrtki, potiču inovacije, pojačavaju konkurentnost, snižavaju troškove i neophodne su u dokazivanju da su ispunjeni sigurnosni i izvedbeni kriteriji. Neka ekonometrijska istraživanja povezanosti između trgovine i normi pokazala su da uporaba međunarodnih normi u pojedinoj zemlji povećava njezin uvoz i izvoz, a uporaba nacionalnih normi povećava njezin izvoz.

Nedovoljna edukacija stručnjaka

HZN se na nacionalnoj razini susreće sa sve slabijim zanimanjem stručnjaka za sudjelovanje u tehničkim tijelima (odborima). Utvrđen je i nedostatak stručnjaka sa znanjima i vještinama potrebnim za rad u tehničkim tijelima HZN-a u većini područja normizacije koja su planirana u godišnjem programu rada Europske unije za normizaciju za 2022. godinu. Nedovoljna edukacija o normama na nacionalnoj razini jedna je od primjedbi Europske komisije upućenih članicama EU. Primjer dobre prakse u edukaciji o normama azijske su zemlje, u kojima je normizacija postala dio nacionalnoga obrazovnog sustava. Strategija za normizaciju prepoznaje potrebu obrazovanja novih stručnjaka za normizaciju u EU s obzirom da dolazi do smjene generacija te će mnogi stručnjaci otići u mirovinu. Također, nove tehnologije, umjetna inteligencija, kibernetička sigurnost i sl. nova su područja u normizaciji koja će zahtijevati nova znanja i vještine.

S problemima se susreću i korisnici normi u EU te kao tri glavne zapreke ističu cijenu norme, cijenu za primjenu norme i velik broj upućivanja na druge norme. U članku su upotrijebljeni podaci iz doktorske disertacije HZN-ove djelatnice, dr. sc. Ane Marije Boljanović, 'Komunikacijska uloga norma i normizacije u suvremenom društvu', 2017.

POMOĆ U ODLUCI

Kako norme mogu pomoći poduzetnicima

- Mogu pomoći malim i srednjim poduzećima da poboljšaju i prate kvalitetu svojih proizvoda i usluga!
Povećava se zadovoljstvo kupaca i njihovo vraćanje te privlače nove kupce.
- Ulijevaju sigurnost i povjerenje. Kupci imaju pozitivnije mišljenje o poduzećima koja primjenjuju norme nego o onima koja ih ne primjenjuju.
- Norme i s njima povezane oznake sukladnosti široko su priznate i cijenjen znak predanosti kvaliteti i mogu biti važne za ugled tvrtke.
- Normirano nazivlje i definicije osiguravaju jasnoću i razumljivost te mogu pojednostavniti komunikaciju među stručnjacima raznih područja i među državama.
- Osiguravaju zbirku usklađenih pravila i normiranih metoda koje omogućuju da proizvodi i usluge imaju visoku razinu funkcionalnosti, interoperabilnosti i kompatibilnosti, pospješujući njihovo prihvaćanje na tržištu.
- Primjena europskih i međunarodnih normi olakšava pristup i ulaz na šira europska i međunarodna tržišta. Upotrebom normi u okviru izvozne strategije mogu se stvoriti nove poslovne prilike i povećati prodaja, uz smanjenje troškova trgovine.
- Europske usklađene norme daju izravnu pretpostavku usklađenosti s europskim zakonodavstvom. MSP-ovi svoje proizvode i usluge mogu staviti na europsko tržište bez dodatnih postupaka ocjenjivanja sukladnosti.
- Primjena normi može olakšati ispunjavanje zahtjeva iz javnih natječaja i imati pozitivan učinak na tvrtkinu ocjenu.

HRVATSKI ZAVOD ZA NORME:
ČLAN MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA

Kao nacionalno normirno tijelo, Hrvatski zavod za norme predstavlja hrvatske interese u nevladinim međunarodnim organizacijama za norme kao što su ISO, IEC, CEN, CENELEC, ETSI. Član je Međunarodne organizacije za normizaciju, ISO-a (*International Organization for Standardization*), Međunarodnoga elektrotehničkog povjerenstva, IEC-a (*International Electrotechnical Commission*), Europskoga odbora za normizaciju, CEN-a (*European Committee for Standardization*), Europskog odbora za elektrotehničku normizaciju, CENELEC-a (*European Committee for Electrotechnical Standards*) te Europskog instituta za telekomunikacijske norme, ETSI-ja (*European Telecommunication Standards Institute*).

Izvor: Lider

Na portalu Poslovni dnevnik objavljena su dva videa u serijalu „Govornik by Melita Pavlek”. U jednom od njih dr. sc. Ana Marija Boljanović, voditeljica Odsjeka za poslove normoteke Hrvatskoga zavoda za norme, dala je odgovore na pitanja: Kako europske norme pomažu poduzetnicima i utječu na njihovu konkurentnost?

U drugom videu ravnatelj Hrvatskog zavoda za norme Igor Božičević dao je odgovore na pitanja: Kako nastaju norme i zašto bi poduzetnici trebali biti članovi tehničkih odbora Hrvatskog zavoda za norme?

Kako norme čine poduzetnike konkurentnijima na tržištu?

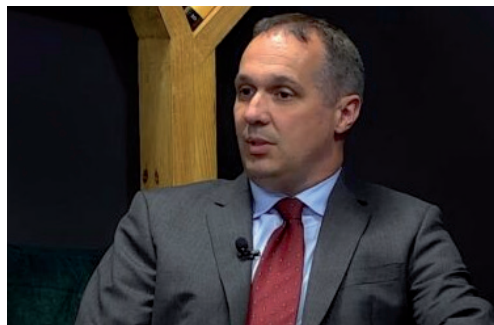
Kako europske norme pomažu poduzetnicima i utječu na njihovu konkurentnost? Zašto normirani proizvodi znače kvalitetu i sigurnost? Gdje poduzetnici mogu potražiti i vidjeti norme koje ih zanimaju? U novom videu *Govornika*, na ova je pitanja Meliti Pavlek odgovarala dr. sc. Ana Marija Boljanović, voditeljica Odsjeka za poslove normoteke Hrvatskog zavoda za norme i Kontaktne točke za mala i srednja poduzeća.

Video možete pogledati na [poveznici](#).

Poduzetnici, informirajte se o članstvu u tehničkim odborima HZN-a

Znate li da su norme nastale u Egiptu i da je prva norma bio lakat? Od tada do danas u normizaciji su se mnoge stvari promijenile i osuvremenile. Iako naoko suhoparno područje, norme i normizacija iznimno su važne poduzetnicima, ali i kupcima jer jamče sigurnost i kvalitetu proizvoda. Kako nastaju norme i zašto bi poduzetnici trebali biti članovi tehničkih odbora Hrvatskog zavoda za norme, u novom *Govorniku*, odgovara ravnatelj Hrvatskog zavoda za norme Igor Božičević.

Video možete pogledati na [poveznici](#).

Melita Pavlek dugogodišnja je komunikacijska trenerica koja je svoje znanje oblikovala u kratke video uratke o javnom nastupu, namijenjene ponajprije poduzetnicima, obrtnicima, voditeljima timova i liderima koji svakodnevno moraju javno komunicirati kako bi uspješno poslovali, ali i svaima koji svoj javni nastup žele poboljšati i dodatno se obrazovati. U poslovnom svijetu, imajući u vidu ubrzanje i hiperprodukciju informacija, važno je znati kako jednostavno, ciljano i kratko iznijeti stavove i predstaviti brend. Stoga svi koji žele utjecati na svoju okolinu, bez obzira na to vode li tvrtku sa sto zaposlenih ili odjel s petero kolega, trebaju „brusiti“ svoje vještine javnog nastupa i prezentacije.

Izvor: Poslovni dnevnik

Objave u rubrici HZN u medijima pripremljene su u suradnji s Mirjanom Fijoli, voditeljicom Odsjeka za međunarodnu suradnju i odnose s javnošću u Hrvatskog zavoda za norme.

ISPOD MORA

Ronjenje sa samostalnom ronilačkom opremom mobilizira ronioce da budu sila dobrote, pa može pomoći u promicanju očuvanja mora. ISO-ove norme pomažu u tim nastojanjima na tri načina.

ODRŽIVO RONJENJE

Ronjenje sa samostalnom ronilačkom opremom strast je milijuna ljudi širom planeta kojima je zajednička ljubav prema podvodnom svijetu. Međutim, ako se njime bave neodgovorno, mogu naškoditi morskom okolišu. Kako bi se ispunila sve veća potražnja za podvodnim pustolovinama, ISO je izradio dvije norme za održivo ronjenje: [ISO 21416](#) i [ISO 21417](#). Te norme, kojima se postavlja mjerilo za ovu djelatnost, promiču tehnike ronjenja kojima se čuvaju morski ekosustavi i jača opredijeljenost ronilaca za ekološko ponašanje.

“*Ronjenje sa samostalnom ronilačkom opremom strast je milijuna ljudi širom planeta.*”

Ako se program obuke održava prema tim normama, polaznici dobivaju solidan temelj za poboljšanje svijesti o očuvanju okoliša i održivim postupcima u ronilačkoj zajednici. Norme, koje obuhvaćaju aktivnosti kao što su ronjenje s disalicom i ronjenje na dah, pomažu u promicanju održivog turizma, a time i očuvanju prirodnog okoliša na kojem se temelji djelatnost turizma.

EKOLOŠKI RONILAČKI CENTRI

Bez obzira jesu li potpuni početnici ili iskusni entuzijasti, ronici žele biti u stanju usmjeriti svu pozornost na vodeni okoliš. Cilj je ronilačkih centara pomoći im da bez opasnosti uživaju u podvodnom svijetu i razviju svijest o njegovoj krhkosti. Ronilački centri u središtu su djelatnosti ronjenja sa samostalnom ronilačkom opremom i mjesto gdje ronici unajmljuju opremu, odakle kreću na ronjenje i gdje stječu certifikate.

Programi obuke nužan su dio ronjenja, a norma [ISO 24803](#) jamči da će se ronilački centri u svemu pridržavati najboljih postupaka: od obuke osoblja do sigurnosne opreme. Norma, koju je izradila skupina međunarodnih stručnjaka, pomaže normirati uvjete obuke u djelatnosti koja doseže i neke od najudaljenijih kutova zemaljske kugle. U tijeku su i projekti normizacije obuke u ronjenju s notorno teškim, ali sve popularnijim aparatom zatvorenog kruga (*rebreather*).

“*Ronici žele biti u stanju usmjeriti svu pozornost na vodeni okoliš.*”

Važno je znati kako ocijeniti ronilačke centre jer sigurnost korisnika ovisi o kvaliteti opreme i obuke koju dobiju. Norme ronionicima pružaju sigurnost da će, bez obzira na to rone li na Karibima 20 m ispod površine ili na Tajlandu po prvi put u životu, roniti s najsigurnijom opremom i s najvećim profesionalcima. Naprimjer, u Egiptu već vidimo njihove koristi. Prihvaćanje norme [ISO 24803](#) u cijeloj zemlji dovelo je do znatnog poboljšanja kvalitete i sigurnosti ronilačkih centara širom zemlje, s pozitivnim utjecajem na morski okoliš. Na mnogim certifikatima za ronioce izdanim u Egiptu sada je navedena ova ISO norma.

ISTRAŽIVANJE DUBOKOG MORA

Zahvaljujući svojim vještinama, ronici su nezaobilazni u znanstvenim istraživanjima podmorja. Za razne poslove, od uzimanja uzoraka do zaštite lokaliteta kulturne baštine, ronici trebaju imati ne samo vještine spretnog i sigurnog ronjenja nego i poznavati znanstvenu metodologiju i zaštitu okoliša.

Područje je trenutačno regulirano na različite načine, ovisno o regiji i uključenim organizacijama. To će biti pojednostavljeno jedinstvenim znanstvenim okvirom u području ronjenja. U procesu je izrade niz normi [ISO 8804](#) od tri dijela, kojim će se definirati zahtjevi za obuku za tri razine znanstvenih ronilaca. Tako će ronilačka zajednica dobiti upute za sigurne postupke u raznim eksperimentalnim uvjetima i uvjetima okoliša.

ISO-ove norme za ronjenje izrađuje ISO-ov tehnički odbor [ISO/TC 228](#), *Tourism and related services*.

Izvor: *Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO)*
(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju europske norme:

- EN ISO 21416:2019, *Recreational diving services – Requirements and guidance on environmentally sustainable practices in recreational diving (ISO 21416:2019)*
- EN ISO 21417:2019, *Recreational diving services – Requirements for training on environmental awareness for recreational divers (ISO 21417:2019)*
- EN ISO 24803:2017, *Recreational diving services – Requirements for recreational diving providers (ISO 24803:2017)*
-

kao sljedeće hrvatske norme:

- **HRN EN ISO 21416:2019**, *Usluge rekreativnog ronjenja – Zahtjevi i upute za postupke u rekreativnom ronjenju održive za okoliš (ISO 21416:2019; EN ISO 21416:2019)*
- **HRN EN ISO 21417:2019**, *Usluge rekreativnog ronjenja – Zahtjevi za obuku rekreativnih ronilaca o okolišnoj osviještenosti (ISO 21417:2019; EN ISO 21417:2019)*
- **HRN EN ISO 24803:2017**, *Usluge rekreativnog ronjenja – Zahtjevi za pružatelje usluga rekreativnog ronjenja (ISO 24803:2017; EN ISO 24803:2017)*

Navedene hrvatske norme u području su rada **HZN/TO 228**, *Usluge u turizmu*

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repozitoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponudu](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

IZVEDBENI I SIGURNOSNI ZAHTJEVI ZA SKLOPNU APARATURU IZOLIRANU PLINOM

Sklopna aparatura bitan je dio elektroenergetskog sustava, a služi za upravljanje opremom, njezinu zaštitu i izolaciju. Ako dođe do udarne struje, aktivira se sklopna aparatura, koja automatski prekida strujni tok i tako štiti sustav od oštećenja. Može poslužiti i za odspajanje opreme od napajanja radi njezina sigurnog testiranja i održavanja.

Za prekid električne struje upotrebljavaju se različite tehnologije, među kojima je sklopna aparatura izolirana plinom (*gas-insulated switchgear*, GIS), a koja primjenjuje stlačeni plin. Prednosti su GIS-a relativno mala potreba za održavanjem, niska buka u radu i nepostojanje emisija, zbog čega je prikladan za skućene prostore.

Kako bi se osigurala izvedba i sigurnost sklopne aparature izolirane plinom, koja se upotrebljava u visokonaponskim sustavima, IEC je objavio novo izdanje norme [IEC 62271-203, High-voltage switchgear and controlgear – Part 203: AC gas-insulated metal-enclosed switchgear for rated voltages above 52 kV](#).

Normom se utvrđuju izvedbeni i sigurnosni zahtjevi za sklopnu aparaturu izoliranu plinom u metalnom kućištu, u kojoj se izolacija postiže, barem djelomično, izolacijskim plinom ili smjesom plinova koji nisu zrak pri atmosferskom tlaku, i to za izmjeničnu struju nazivnog napona iznad 52 kV, za ugradnju u zatvorenom i na otvorenom prostoru te za frekvencije pri radu do 60 Hz i uključujući 60 Hz.

Olav Knudsen, koji je pomogao u vođenju izrade najnovijeg izdanja norme IEC 62271-203, kaže: „*To je ključna norma u ovoj djelatnosti jer daje ne samo bitne sigurnosne i izvedbene zahtjeve nego i upute o projektiranju, instalaciji i odabiru sklopne aparature i upravljačkih uređaja, a također i utjecaju na okoliš. Novo izdanje IEC 62271-203 usklađeno je s najnovijom praksom u djelatnosti.*“

Novo izdanje norme IEC 62271-203 sadrži nekoliko ključnih izmjena u odnosu na prethodno izdanje. Među njima su:

- usklađivanje s normom IEC 62271-1:2017, *High-voltage switchgear and controlgear - Part 1: Common specifications for alternating current switchgear and controlgear*
- dodavanje zamjenskih plinova, uz SF6
- poboljšani i posuđerenjeni nazivi i definicije

- povećanje zahtjeva za nepropusnost za SF6 i druge plinove s visokim potencijalom globalnog zagrijavanja (GWP)
- izmjene točaka koje se odnose na nepropusnost za plinove i vakuumsku nepropusnost, korozijsko ispitivanje uzemljenja i korozijska ispitivanja sustava za brtvljenje kućišta i pomoćne opreme
- poboljšane i posuđerenjene upute za zahtjeve neprekidnosti rada tijekom održavanja, popravaka i proširenja ugrađenog GIS-a.

Normu IEC 62271-203 izradio je [IEC-ov pododbor 17C, Assemblies](#) tehničkog odbora [IEC TC 17, High-voltage switchgear and controlgear](#).

Dostupna je [verzija službene norme IEC 62271-203 s komentarima \(commented version, CMV\)](#), u kojoj su vidljive promjene u odnosu na prethodno izdanje. Ona uključuje i komentare stručnjaka koji su izradili normu, u kojima objašnjavaju razloge promjena.

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju europsku normu EN IEC 62271-203:2022, *High-voltage switchgear and controlgear – Part 203: Gas-insulated metal-enclosed switchgear for rated voltages above 52 kV (IEC 62271-203:2022)* kao hrvatsku normu: [HRN EN IEC 62271-203:2022, Visokonaponska sklopna aparatura – 203. dio: Plinom izolirana metalom oklopljena razvodna aparatura za nazivne napone iznad 52 kV \(IEC 62271-203:2022; EN IEC 62271-203:2022\)](#)

Navedena hrvatska norma u području je rada [HZN/TO E17, Sklopni i upravljački uređaji](#).

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repositoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponude](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Izvor: *Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (IEC)*
(priredio: Ivo Andreis; prijevod: Tatjana Majić)

OTKRIJTE NORMU EN 17748-1, KOJA SADRŽI TEMELJNI KORPUS ZNANJA ZA PROFESIJU IKT

Informacijska i komunikacijska tehnologija (IKT) ima bitnu ulogu u svim segmentima društva i pridonosi digitalnoj transformaciji. Suvremene i kvalitetne norme za stručnjake u IKT-u podupiru digitalni ekosustav jer primjenjuju zajednički jezik i utvrđuju bitne kriterije za usporedbu s najboljim, nužne za visoku kvalitetu usluga IKT-a.

Pod vodstvom tehničkog odbora CEN/TC 428, *ICT Professionalism and digital competences* nakon dvije godine intenzivnog istraživanja i razvoja, CEN je objavio novu normu EN 17748-1, *Foundational Body of Knowledge for the ICT Profession (ICT BoK) - Part 1: Body of Knowledge* i tehnički izvještaj CEN/TR 17748-2, *User Guide and Methodology*.

Dokument sadrži 42 jedinice znanja, bitne za profesiju IKT, u kojima se jasno navode znanja bitna za svaku jedinicu. Te jedinice znanja podijeljene su u sedam domena i uključuju tehničko znanje IKT-a, poslovne i rukovodilačke aspekte te poznavanje ponašanja. Daju temelj za socijalne vještine i transverzalne aspekte koji su bitni za sve stručnjake u IKT-u, kao što su etika i sigurnost.

U normi EN 17748-1 utvrđuje se opće znanje za sve stručnjake u IKT-u i osnovna znanja povezana s posebnim područjima struke. Te dvije razine znanja nadopunjene su daljnjim upućivanjima na pouzdane izvore dubinskog specijalističkog znanja. Norma je objavljena kao samostalan dokument koji daje cjelovit pregled znanja potrebnih za stručnjake u IKT-u. Osim toga, kompatibilna je s normom EN 16234-1, *e-Competence Framework (e-CF) European standard for ICT professional competence* i povezanim dokumentom CWA 16458-1, *European ICT Professional Role Profiles* i dopunjuje ih.

Zajedničko europsko nazivlje za kompetencije, znanja, vještine, razine i radna mjesta stručnjaka u IKT-u

Taj niz europskih normi o kompetencijama (EN 16234), znanju (EN 17748), vještinama (EN 16234) i radnim mjestima (CWA 17748) stručnjaka u IKT-u prvi put daje sveobuhvatan pregled koji omogućuje utvrđivanje odgovarajućih komponenti razvoja stručnjaka u IKT-u u svim sektorima djelatnosti u Europi. Tako će pružatelji usluga upravljanja ljudskim resursima i učenjem u IKT-u moći dijeliti opće, ali fleksibilne alate za upravljanje vještinama.

Normu EN 17748 izradio je tehnički odbor CEN/TC 428, *ICT Professionalism and Digital Competences*, čije tajništvo vodi UNI.

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju europsku normu EN 17748-1:2022, *Foundational Body of Knowledge for the ICT Profession (ICT BoK) – Part 1: Body of Knowledge* kao hrvatsku normu **HRN EN 17748-1:2022**, *Temeljni korpus znanja za IKT profesiju (ICT BoK) – 1. dio: Korpus znanja (EN 17748-1:2022)*

Navedena hrvatska norma u području je rada **TO Z1, Informacijska tehnologija**.

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repositoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponude](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

ETSI POJEDNOSTAVNjuje ŽIVOT KRAJNJIH KORISNIKA IKT-a POMOĆU VODIČA DOSTUPNOG NA 19 JEZIKA

ETSI sa zadovoljstvom najavljuje novu verziju ETSI-jevih uputa EG 203 499, koju su izradili stručnjaci iz Tehničkog odbora za ljudske faktore. Uputama se nastoji dodatno pojednostavniti pristup krajnjih korisnika uređajima, uslugama i aplikacijama IKT-a osiguravanjem preporučenih naziva za osnovne predmete i aktivnosti IKT-a u općoj uporabi, osobito naziva s kojima se krajnji korisnici često susreću.

Nedavno objavljene upute ETSI EG 203 499, pod naslovom User-centred terminology for existing and upcoming ICT devices, services and applications (Korisničko nazivlje za postojeće i buduće uređaje, usluge i aplikacije IKT-a) daju referentno nazivlje za korisnike IKT-a na 19 većih službenih jezika EU/EFTA-e, od kojih svakim govori najmanje 5 milijuna izvornih govornika u Europi: bugarskom, češkom, danskom, engleskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, nizozemskom, norveškom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, španjolskom, švedskom i talijanskom.

Nazivi (riječi, oznake) koji se upotrebljavaju u korisničkom sučelju uređaja, usluga ili aplikacija mogu predstavljati zapreku za korisnike koji ne poznaju nazive ili nisu sigurni što oni znače. Iako neke nazive uvode proizvođači kako bi označili novi razred funkcija ili izdvojili funkcije vlastitih proizvoda od konkurentskih, za većinu naziva koji označavaju funkcije uređaja ili usluga nije predviđeno da budu različiti. Međutim, ako ne postoji usklađeno ili preporučeno nazivlje, uporaba tih naziva može se znatno razlikovati među proizvođačima i pružateljima usluga, čime nastaju nejasnoće za krajnje korisnike.

Usklađenošću osnovnih interaktivnih elemenata povećava se lakoća učenja i prijenos znanja te opća upotrebljivost složenih mobilnih okruženja IKT-a.

„Prijenos znanja još je važniji u starijih korisnika i ljudi s ograničenim kognitivnim funkcijama koji trebaju upotrebljavati pametni telefon, mobilne usluge i internetske aplikacije u svakodnevnim aktivnostima, npr. poslati e-mail, prespojiti poziv ili postaviti budilicu”, kaže Matthias Schneider, predsjednik ETSI-jeva Tehničkog odbora za ljudske faktore. „Ovaj ETSI-jev projekt sufinancirala je Europska komisija i zadovoljstvo nam je što upotrebljivost IKT-a ima tako visoko mjesto na njezinu dnevnom redu”.

Usklađeno nazivlje može se unijeti i u sustave upravljanja nazivljem koje primjenjuju tvrtke kako bi se osigurala dosljedna uporaba nazivlja za sve proizvode te internu i vanjsku dokumentaciju (npr. projektnu dokumentaciju, korisničke upute i promidžbene materijale).

ETSI EG 203 499 obuhvaća više od 800 naziva iz niza funkcionalnih područja, uključujući pristupačnost, telefoniju, fotografiju i navigaciju.

Očekuje se da će se proces selekcije i provjere naziva, koji je proveden u suradnji s dionicima u svim fazama razvoja nazivlja, osigurati visoku razinu kvalitete preporučenog nazivlja koja bi se teško mogla postići individualnim radom i pridonijeti uporabi i prihvaćanju tog besplatno dostupnog javnog resursa.

ETSI-jeve upute ETSI EG 203 499, *User-centred terminology for existing and upcoming ICT devices, services and applications* mogu se besplatno [preuzeti](#).

O ETSI-ju

ETSI svojim članovima pruža otvoreno okruženje kojim se podupire izrada, prihvaćanje i ispitivanje globalno primjenjivih normi za IKT sustave i usluge u svim sektorima industrije i društva. Mi smo neprofitno tijelo s više od 950 organizacija članica širom svijeta, iz 64 zemlje na pet kontinenata. Članovi čine raznoliku bazu velikih i malih privatnih tvrtki, znanstvenih organizacija, sveučilišta, državnih i javnih tijela. ETSI je u Europskoj uniji službeno priznat kao europska normizacijska organizacija (ESO). Za više informacija posjetite nas na <https://www.etsi.org/>

Izvor: *Europski institut za telekomunikacijske norme (ETSI)*
(pripremila: Alica Glavaš; prijevod: Tatjana Majić)

Obavijesti

CEN-CENELEC-ova unutrašnja pravila, 3. dio: Načela i pravila za ustroj i sastavljanje dokumenata CEN-a i CENELEC-a, 2022.

(na engleskom; francuska i njemačka verzija još nisu dostupne) - **NOVO!**

Opće skupštine odobrile su verziju Unutrašnjih pravila, 3. dio, iz 2022. godine.

To znači da svaki nacrt norme dostavljen CCMC-u nakon 1. listopada 2022. mora biti sastavljen u skladu s izdanjem pravila o sastavljanju normi objavljenim 2022. godine. CCMC će nakon godišnjih odmora organizirati nekoliko vebinara za tehnička tijela na kojima će naglasiti glavne promjene u novoj verziji.

Unutrašnja pravila, 3. dio, 2022. možete naći na [CEN Boss](#) i [CENELEC BOSS](#).

U slučaju pitanja molimo da se obratite na production@cencenelec.eu.

Internal Regulations Part 3

Principles and rules for the structure and drafting of CEN and CENELEC documents
(ISO/IEC Directives — Part 2:2021, modified)

July 2022

Izvor: CEN/CENELEC
(prijevod: Tatjana Majić)

Objavljen Plavi vodič o provedbi pravila EU-a o proizvodima 2022.

Europska komisija danas je objavila *Plavi vodič o provedbi pravila EU-a o proizvodima 2022.* Cilj je Vodiča pridonijeti boljem razumijevanju pravila EU-a o proizvodima i njihovoj ujednačenoj primjeni u različitim sektorima i na cijelome jedinstvenom tržištu.

Pravila o proizvodima usklađena su s [Novim zakonodavnim okvirom](#), koji obuhvaća, naprimjer igračke, mjerne instrumente, radijsku opremu, niskonaponsku električnu opremu, medicinske proizvode i gnojiva. Plavi vodič sadrži objašnjenja i savjete o europskom sustavu ocjene sukladnosti, akreditaciji laboratorija, oznaci CE i nadzoru nad tržištem.

Plavi vodič neobvezujući je dokument. Prvi je put objavljen 2000. godine, a nakon toga je dvaput izmijenjen, 2014. i 2016. godine. Nova verzija donosi znatne izmjene i odražava promjene nastale nakon 2016. godine, naprimjer u vezi s [Uredbom o nadzoru tržišta](#) (EU) 2019/1020. Razrađuje i konkretna područja, npr. prodaju na daljinu, stavljanje proizvoda na tržište pod uvjetom fizičkih preinaka ili izmjena softvera i ocjenjivanje tijela za ocjenu sukladnosti. Vodič je po prvi put dostupan na irskom jeziku.

Više informacija

[„Plavi vodič” o provedbi pravila EU-a o proizvodima 2022.](#)

Izvor: Europska Komisija
(prijevod: Tatjana Majić)